

Dersim Olaylarının Sonucuna Bir de Böyle Bakın

İçeriği Yazan: [cebeci](#) [1] Zaman: Çar, 17/12/2014 - 16:19

Yazar: Gökhan Cebeci

Bir önceki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın devlet adına özür dilemesi ile başlayan 'Dersim' tartışmaları, Sezgin Tanrıkulu'nun, partisi (CHP) adına bu özüre katılması ile olanca hızıyla devam ediyor.

Mevcut Başbakan Davutoğlu da 1937-38 yıllarında bölgede yaşananlar için Kerbela benzetmesi ile vites yükseltmiş durumda.

Televizyon ekranları ve gazete sayfalarında yazan, çizen, konuşan sözüm ona aydın-akademisyen-gazeteci tayfası ise zaten bu tartışmalarda aldıkları görevi çok öncesinden yerine getirmeye başladılar. Suçluyorlar, iftira atıyorlar ve apaçık yalan söylüyorlar. Hem de hiç utanmadan...

Bizim yazımızın konusu o tarihlerde Dersim'de ne olduğu, ne yaşandığı değil.

Çok şükür ki bu ülkenin namuslu dürüst tarihçileri, aydınları da var. Her türlü baskı ve fırsat eşitsizliğine karşın doğruları 'belgelerle' yazmaya ve konuşmaya devam ediyorlar. Biz de onlardan gerçekleri öğreniyoruz.

Benim dikkat çekmek istediğim konu, çok partili hayata geçtikten sonra yapılan genel seçimlerde Tunceli halkının yaptığı tercihler.

Bölgede yaşananların üzerinden henüz 8 yıl geçmişken, ve doğal olarak yaşananlar ile ilgili anılar belleklerde tazeyken başlayan çok partili hayatta... Tunceli halkı, olayların faili (!) CHP'ye sandıkta nasıl bir tepki göstermiş, artık CHP dışında başka parti seçenekleri de olmasına karşın sandıkta hangi tercihlerde bulunmuş, bunları konuşalım istiyorum.

İşte seçimlerde Türkiye geneli ve Tunceli özelinde partilerin aldıkları oy oranları:

1946 Seçimleri: TÜİK'in 'Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011' kitabında belirttiği üzere 1946 seçimlerinin il bazında sonuçlarına ait veri kaynağı bulunmamaktadır. Ancak CHP bu seçimlerde Tunceli'de birinci gelerek 2 milletvekilliğini de kazanmıştır. (Türkiye Geneli: 1) CHP: %85.4, 2) DP: %13.1, 3) Bağımsız: %1.5)

1950 Seçimleri: 1) DP: 58.7, 2) CHP: %41.3 (Türkiye Geneli: 1) DP: %55.2, 2) CHP: %39.6, 3) MP: %4.6)

1954 Seçimleri: 1) CHP: %53, 2) DP: %46. (Türkiye Geneli: 1) DP: %57.61, 2) CHP: %35.35, 3) CMP: %4.85) (Bu seçimlerde 64 ilin sadece dördünde CHP birinci olmuştur. Bu dört ilden biri de Tunceli'dir.)

1957 Seçimleri: 1) CHP: %53.5, 2) DP: %34.8, 3) HP: %11.7 (Türkiye Geneli: 1) DP: %47.87, 2) CHP:

%41.09, 3) CMP: %7.13)

1961 Seçimleri: 1) YTP: %35.4, 2) CHP: %35.2, 3) Bağımsız: %22.3, 4) CKMP: %7.1 (Türkiye Geneli: 1) CHP: %36.72, 2) AP: %34.78, 3) CKMP: %13.95, YTP: %13.73.)

1965 Seçimleri: 1) CHP: %33.5, 2) AP: %26.8, 3) YTP: %21.8, 4) Bağımsız: %12. (Türkiye Geneli: 1) AP: %52.87, 2) CHP: %28.75, 3) MP: %6.26),

1969 Seçimleri: 1) AP: %23.3, 2) CHP: %18.9, 3) Bağımsız: %17.6, 4) TİP: %16.8, 5) YTP: %14.9 (Türkiye Geneli: 1) AP: %46.53, 2) CHP: %27.36, 3) GP: %6.57)

1973 Seçimleri: 1) CHP: %70.0, 2) AP: %14.3, 3) Bağımsız: %10.6 (Türkiye Geneli: 1) CHP: 33.29, 2) AP: 29.82, 3) DP: %11.89, 4) MSP: %11.80)

1977 Seçimleri: 1) CHP: % 66.3, 2) Bağımsız: %17.7, 3) AP: %8.2 (Türkiye Geneli: 1) CHP: %41.38, 2) AP: %36.87, 3) MSP: %8.56)

1983 Seçimleri: 1) HP: %63.6, 2) MDP: %20.1, 3) ANAP: %16.3 (Türkiye Geneli: 1) ANAP: %45.14, 2) HP: %30.46, 3) MDP: %23.26) (12 Eylül sonrası kapatılan CHP bu seçimlere katılamamış, CHP'nin siyasi mirasını sahiplenene HP seçimlerde yer almıştır.)

1987 Seçimleri: 1) SHP: %54.8, 2) ANAP: %19.1, 3) DSP: %19.0 (Türkiye Geneli: 1) ANAP: %36.31, 2) SHP: %24.74, 3) DYP: %19.13) (12 Eylül sonrası kapatılan CHP bu seçimlere katılamamış, CHP'nin siyasi mirasını sahiplenene SHP ve DSP seçimlerde yer almıştır.)

1991 Seçimleri: 1) SHP: %57.9, 2) Bağımsız: %19.7, 3) ANAP: %10.7 (Türkiye Geneli: 1) DYP: %27.03, 2) ANAP: %24.01, 3) SHP: %20.75, 4) RP: %16.88, 5) DSP: %10.75) (12 Eylül sonrası kapatılan CHP bu seçimlere katılamamış, CHP'nin siyasi mirasını sahiplenene SHP ve DSP seçimlerde yer almıştır.)

1995 Seçimleri: 1) CHP: %23.4, 2) HADEP: %16.9, 3) DYP: %16.8, 4) Bağımsız: %16.6 (Türkiye Geneli: 1) RP: %21.38, 2) ANAP: %19.65, 3) DYP: %19.18, 4) DSP: %14.64, 5) CHP: %10.71) (Barajı son anda geçen CHP'nin 1995 seçimlerinde Türkiye genelinde birinci olduğu tek il Tunceli'dir.)

1999 Seçimleri: 1) Bağımsız: %20.4, 2) CHP: %18.3, 3) DYP: %15.6, 4) HADEP: %13.4 (Türkiye Geneli: 1) DSP: %22.19, 2) MHP: %17.98, 3) FP: %15.41, 4) ANAP: %13.22, 5) DYP: %12.01) (1999 seçimlerinde CHP Tunceli'de aldığı oyun aksine Türkiye genelinde %8.70 oy alarak baraj altında kalmıştır.)

2002 Seçimleri: 1) DEHAP: %32.5, 2) CHP: %24.6, 3) DYP: %13.2 (Türkiye Geneli: 1) AKP: %34.28, 2) CHP: %19.41, 3) DYP: %9.54)

2007 Seçimleri: 1) Bağımsız: %60, 2) CHP: %16.6, 3) AKP: %12.3 (Türkiye Geneli: 1) AKP: %46.66, 2) CHP: %20.85, 3) MHP: %14.29)

2011 Seçimleri: 1) CHP: %57.5, 2) Bağımsız: %22.2, 3) AKP: %15.8. (Türkiye Geneli: 1) AKP: %49.95, 2) CHP: %25.94, 3) MHP: %12.98)

Görüldüğü üzere, çok partili hayata geçtikten sonra yapılan on yedi genel seçimin on birinde, Tunceli'de, CHP (CHP kapalı olduğu dönemde HP ve SHP) sandıktan birinci parti olarak çıkmış. Diğer altı seçimde de ikinci...

1946 seçimlerini saymazsak, on altı genel seçimin on üçünde, CHP (HP-SHP), Türkiye genelinde aldığı oy oranının daha üstünde bir oranda oy almış Tunceli'de.

Katliam mı, soykırım mı, Kerbela mı?.. Yoksa bir halkın ağalık, şeyhlik zulmünden kurtararak karanlıktan aydınlığa kavuşturulması mı? Bölge halkı on yıllardır her seçimde bu konudaki yorumunu ortaya koymuş aslında.

Ama gelin görün ki, bazılarına göre Tunceliler değil, ama boğazda yalıda oturanlar, Ankara'da

saraylarda yaşayanlar daha iyi biliyorlar konuyu.

Her şeyi boş verin. Yukarıda yazılı oy oranlarının hepsini de bir kenara koyun. CHP'nin başında, Atatürk'ün, İnönü'nün koltuğunda, kendisini 'Dersimli Kemal' olarak niteleyen Tuncelili bir siyasetçi oturuyor bugün. Sadece bunun bile anlamı çok ama çok büyük.

Bunlardan bahsetmek yerine, amaçlı bir şekilde, olayların nedenleri ve sonuçlarının konuşulmadığı bir tartışma yürütölmeye çalışılıyor.

Ne olduğı kadar, neden olduğı ve sonucu da en az olayın kendisi kadar önem taşır oysa.

O gün... Şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olmamaya ant içen genç Cumhuriyet, yine bu şeyhler ve şihların kurdukları derebeylik düzenine izin veremezdi, vermedi. Neden budur.

Bugün... Feodalitenin zulmünden kurtularak, hak ve özgürlükte Cumhuriyet'in her yurttaşı ile eşit konuma gelen Tunceli halkı Türkiye'nin eğitim düzeyi en üst seviyede olan insanlarına sahip. Bunlardan biri de şu an CHP Genel Başkanı. Bu da en büyük sonuçtur.

Herkesten önce Kılıçdaroğlu'nun doğruları açıklaması, 'iftiralar doğru olsa ne ben CHP Genel Başkanı olurdum ne de CHP beni bu mevkiye getirirdi' demesi gerekir ama Kemal Bey bir türlü bunu demiyor ya da diyemiyor.

Hiç olmazsa partisinin Tunceli'deki seçim başarılarını ortaya koysa yeter ama...

Yardımcısı Sezgin Tanrikulu, kendisinden aldığı izinle, Dersim olayları ile ilgili CHP adına özür dilemişken, bizimkisi fazla iyimserlikten öteye gidemiyor.

* CHP: Cumhuriyet Halk Partisi, DP: Demokrat Parti, MP: Millet Partisi, CMP: Cumhuriyetçi Millet Partisi, HP: Hürriyet Partisi, YTP: Yeni Türkiye Partisi, AP: Adalet Partisi, CKMP: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, TİP: Türkiye İşçi Partisi, GP: Güven Partisi, MSP: Milli Selamet Partisi, ANAP: Anavatan Partisi, HP(1983): Halkçı Parti, MDP: Milliyetçi Demokrasi Partisi, SHP: Sosyal Demokrat Halkçı Parti, DSP: Demokratik Sol Parti, DYP: Doğru Yol Partisi, RP: Refah Partisi, HADEP: Halkın Demokrasi Partisi, MHP: Milliyetçi Hareket Partisi, FP: Fazilet Partisi, DEHAP: Demokratik Halk Partisi, AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi.

** Hem Tunceli hem de Türkiye geneli sonuçlarda ilk üç sırayı alan partiler yazılmıştır. Dördüncü, beşinci sırada olup partilerden yüzde 10'u geçen partiler de yine aynı şekilde yazılmıştır.

*** 1946 seçimlerinde DP 63 ilin 47'sinde aday göstermiştir. 1950 ve 1954 seçimlerinde Tunceli'de CHP ve DP'den başka aday gösteren parti olmamıştır.

Kaynaklar: 1) Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011, TÜİK 2) www.secim-sonuclari.com [2], 3) tr.wikipedia.org, 4) www.hurriyet.com.tr/secim2011 [3]

Gökhan CEBECİ

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

- [İç Siyasa](#) [4]

Kaynak URL (15/05/2024 - 13:40 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/okur-makale/dersim-olaylarinin-sonucuna-bir-de-boyle-bakin>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/cebeci>

[2] <http://www.secim-sonuclari.com/>

[3] <http://www.hurriyet.com.tr/secim2011>

[4] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>